

10.Скороход Ю. С. Міжнародна організація цивільної авіації. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. Ред.кол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. К.: Знання України, 2004. Т.2. 812с.

11.Транспортне право України: навч. посіб. За заг. ред. В. К. Гіжевського, Е. Ф. Демського. К.: Юрінком Інтер, 2002. С. 202-220.

12.The International Civil Aviation Organization (ICAO), a specialized agency of the United Nations, was created with the signing in Chicago, on 7 December 1944, of the Convention on International Civil Aviation. ICAO is the permanent body charged with the administration of the principles laid out in the Convention.

Балабан Вікторія Вікторівна,
студентка 4-го курсу факультету прокуратури та слідства (кримінальної
юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Адаховська Н.С.

ПРОБЛЕМИ ЗАПОВІДАЛЬНОЇ ДІЄЗДАТНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

17 липня 2019 року постановою Кабінету Міністрів України № 650 було затверджено «Положення про робочу групу щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України».

Слід підкреслити, що основними завданнями є:

- дослідження цивільного законодавства України та визначення сфер, які необхідно адаптувати у відповідності до основних напрямів розвитку приватного права;

- опрацювання практики європейських країн щодо вдосконалення та підготовка пропозицій щодо оновлення цивільного законодавства України.

У зв'язку з цим, необхідно акцентувати увагу на тому, що цивільне законодавство України не є ідеальним та потребує усунення прогалин. За основу візьмемо окремі положення книги шостої Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) – спадкове право.

Спадкуванням, відповідно до ч. 1 ст. 1216 ЦК України, є перехід прав та обов'язків від фізичної особи, яка померла, до інших осіб [1]. ЦК України визначає два види спадкування, а саме: спадкування за заповітом або за законом. Хотілося б зупинитись на проблемних питаннях спадкування за заповітом.

Фізична особа, особисто, на випадок своєї смерті, може розпорядитись власним майном та скласти заповіт. При цьому законодавець обмежив коло осіб, які мають таке право, оскільки право на заповіт має лише фізична особа з повною цивільною дієздатністю (ч. 1 ст. 1234 ЦК України).

Судова практика у справах про спадкування зазначає, що заповіт, який було складено особою, що не мала на це права, зокрема, неповнолітньою особою (крім осіб, які в установленому порядку набули повну цивільну дієздатність) є нікчемним [2].

Отже, виникає колізія норм, оскільки, відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 32 ЦК України, неповнолітні особи (віком від 14 до 18 років) мають право самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією або іншими доходами. Тобто, за логікою, у фізичної особи віком від 14 до 18 років є право заповідати свої доходи, однак таке розпорядження буде визнано недійсним, при чому право на заповіт здійснюється особисто, отже і законні представники неповнолітнього не вправі розпорядитись майном останнього на випадок його смерті.

Однак, якщо проаналізувати дане твердження, можна дійти до висновку, що правом на заповіт наділено неповнолітнього, який в установленому порядку набув повну цивільну дієздатність, а отже і заповідальну дієздатність.

Набути повну цивільну дієздатність, відповідно до ЦК України, можливо за заявою заінтересованої особи за письмовою згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальника до органу опіки та піклування, яке виносить відповідне рішення або, якщо така згода відсутня, то повна цивільна дієздатність може бути надана за рішенням суду.

Варто відзначити, що заповідальна дієздатність співвідноситься з поняттям повної дієздатності, яку неповнолітні можуть отримати на законних підставах, адже у ЦК України прямо зазначено, що повна цивільна дієздатність, надана фізичній особі, поширюється на усі цивільні права та обов'язки.

При цьому Ю. Заїка, навпроти, вважає, що право на заповіт має бути пов'язано з досягненням повноліття, а не зі штучним наданням дієздатності, оскільки саме від віку залежить стан фізичного, психологічного, соціального розвитку особистості [3, с. 113].

Можна не погодитись із даним твердженням, оскільки стан фізичного, психологічного, соціального розвитку емансипованої особи відрізняється від аналогічного розвитку неповнолітнього, який не набув повної цивільної дієздатності. Саме тому законодавець передбачив можливість неповнолітнім набути більшого обсягу прав та обов'язків, адже в певних випадках виникає необхідність здійснювати права, властиві повнолітнім до досягнення такого віку. На підтвердження даного факту, слід зазначити, що особи у віці від 14 до 18 років здатні свідомо реалізовувати свої громадянські права та виконувати обов'язки.

Необхідно звернути увагу на те, що в різних країнах питання, з якого віку особа має право на заповіт визначається неоднаково. Наприклад, в США право

на заповіт виникає у 18 років, хоча в деяких штатах здатність розпоряджатись своїм майном на випадок смерті виникає з 14 років.

У Німеччині право на заповіт виникає в особи у віці 16 років, а в англійському законодавстві передбачена можливість морякам під час плавання та військовослужбовцям укладати заповіт з 14 років.

Варто відзначити, що право фізичної особи на власний розсуд розпорядитись своїм майном на випадок смерті, змінити чи скасувати заповіт у будь-який момент є основним принципом спадкового права – принципом свободи заповіту, і неповнолітня особа, яка в установленому законом порядку набула повної цивільної дієздатності, також має таку правову можливість [4].

Отже, можна зробити висновок, що питанню заповідальної дієздатності неповнолітніх приділено недостатньо уваги. При дослідженні даного питання необхідно проаналізувати практику іноземних держав, вивчити як позитивні так і негативні аспекти, оскільки це допоможе удосконалити норми ЦК України та врегулювати питання заповідальної дієздатності емансипованих осіб. Варто наголосити на тому, що нормативна база України щодо спадкових відносин має бути приведена у відповідність до законодавства країн Європейського союзу під час рекодифікації Цивільного кодексу України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv#n5764>.
2. Постанова Пленуму Верховного суду України № 7 від 30.05.2008 року «Про судову практику у справах про спадкування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-08#top>.
3. Середницька І. А., Даниленко С. К. Особливості заповідальної дієздатності неповнолітніх. Південноукраїнський правничий часопис. № 4. 2013. С. 112- 114.
4. Достдар Р. М. Принцип свободи заповіту в контексті прав неповнолітніх осіб. URL:http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10274/Dostdar%20%20%20%20%202_2017-201.pdf?sequence=1.